

Přírodopis – SpCH 9.třída

- zadaný text přepsat do sešitu a naučit

Prvohory

Éra prvohor (přibližně od 550 do 250 mil. let) se dělí na několik útvarů: **kambrium, ordovik, silur, devon, karbon a perm.**

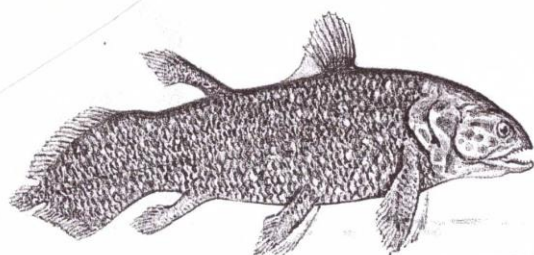
V horninách **kambria a ordoviku** se objevují zkameněliny zástupců mnoha živočišných kmenů. Život byl vázán na **vodní prostředí**. Ze živočichů prodělali největší rozvoj **trilobiti**, pravěcí **ostnokožci** (lilijice) a předpokládáme také vznik prvních **obratlovců**. Počátkem tohoto období nastal největší rozvoj **řas**. Některé jejich formy rostly v bažinách a postupně „přecházely“ z vody na souš.

V **siluru** byla ještě největší rozmanitost života v mořích (obr. 120). **Rozvíjeli se koráli a graptoliti**. Ze silurských vrstev jsou i první **nálezy rybovitých praobratlovců**. Některé skupiny organismů však koncem siluru vyhynuly.

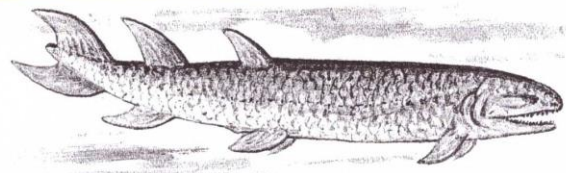

Obr. 120 Život v silurském moři – rostliny přecházejí do močálů při pobřeží

V **devonu** nastal prudký rozvoj třídy ryb, včetně **ryb lalokoploutvých a dvojdyšných**. Z konce období máme důkazy o existenci prvních **obožživníků (krytolebců)**.

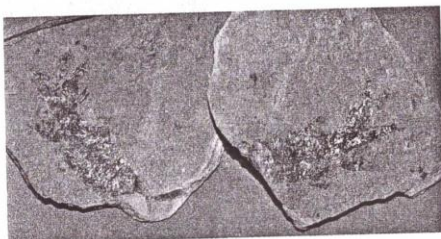

ryba lalokoploutvá

ryba dvojdyšná

Obr. 121 Ryby lalokoploutvé, dvojdyšné a krytolebcí v devonu

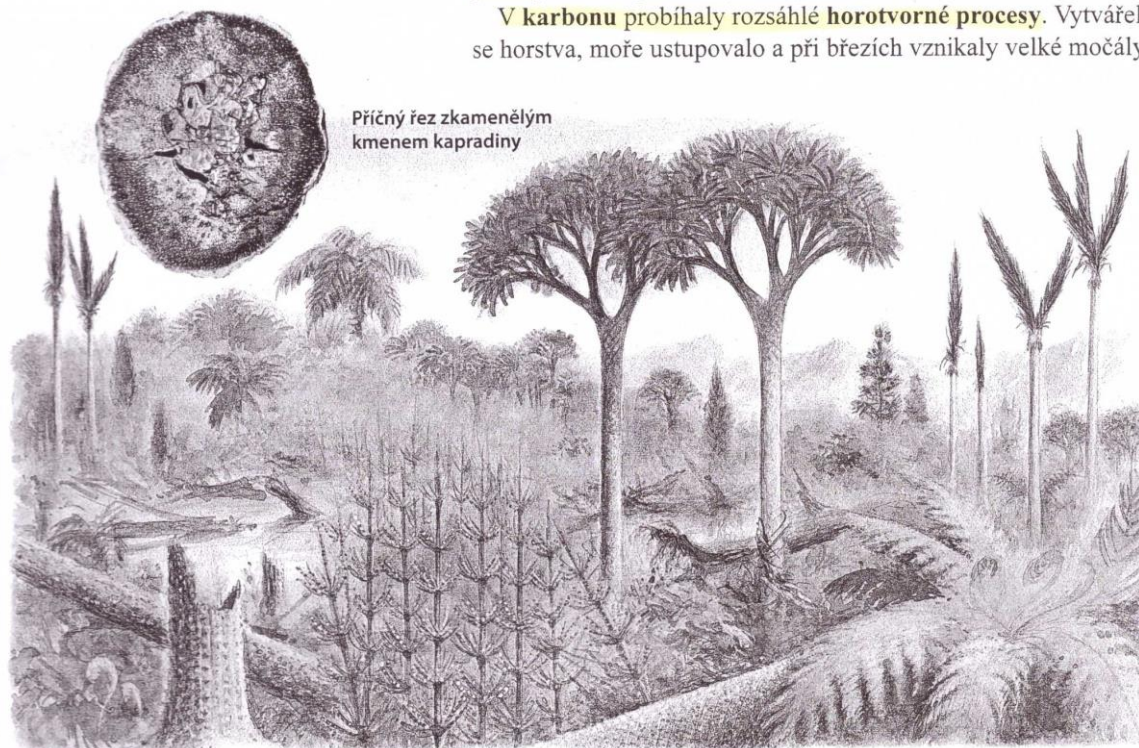
Otisk prvohorní ryby

krytolebec

Rostliny se vyvinuly do mnoha forem. Z devonu pocházejí první **plavuně, přesličky a kapradiny**.

V **karbonu** probíhaly rozsáhlé **horotvorné procesy**. Vytvářela se horstva, moře ustupovalo a při březích vznikaly velké močály.

Příčný řez zkamenělým kmenem kapradiny

Obr. 122 Krajina karbonu

Mnoho živočišných druhů žilo již mimo vodní prostředí, např. **štíři, stonožky, švábi, vážky i kobylky**. Rozpětí křídel některých vážek dosahovalo až 75 cm. V **karbonských močálech** se objevovaly různé **formy obojživelníků**. Z některých se později vyvinuli první plazi.

Posledním útvarem éry prvohor je **perm**. Klima na severní polokouli bylo teplé a poměrně suché. Naopak na jižní polokouli teplota poklesla. Tyto a další změny vedly i ke změnám v říši rostlin a živočichů. Někteří živočichové postupně vymizeli, např. **trilobiti**. Charakteristickými obojživelníky byli již zmínění **krytolepci**. Suché klima umožnilo rozvoj **plazů**.

S oteplováním a vysycháním bažin se snižoval počet druhů plavunovitých a přesličkovitých rostlin. Z permu jsou nejznámější **cykasovité** a **jinanovité** rostliny, objevily se první **jehličnany** (obr. 123).